

+ DR. FRAN KULOVEC

Ljubljana, 8. aprila.

Na cvetno nedeljo, 6. t. m. dopoldne je prišlo iz Belgrada telefonsko sporočilo, da je med 7. in 8. uro zjutraj letalska bomba zasula in ubila našega voditelja dr. Franca Kulovca, ki se je bil zatekel v zavetišče hiše svojega stanovanja z več drugimi ljudmi. Poročilo se je glasilo, da je dr. Kulovec gotovo mrtev pod razvalinami. V ponedeljek popoldne je iz Zagreba prišlo sporočilo, da so dr. Kulovca živega odkopali in da je zdrav. Danes v torek dopoldne pa je minister dr. Miha Krek sporočil v Ljubljano pretresljivo novico, da je bil v nedeljo zjutraj dr. Kulovec od letalske bombe res ubit, ker ga je bila bomba naravnost zadela. Do dna srca pretreseni sporočamo to vsem slovenskim bratom in sestram ter prosimo, naj molijo za dušo našega padlega voditelja.

Po večni božji Modrosti je bilo odločeno, da v tej veliki vojni za svobodo vseh Slovencev slovenski narod položi na oltar svoje domovine svojo prvo veliko žrtev. Prvi izmed vseh slovenskih sinov je včeraj, na zgodovinski in veliki naš dan, v službi domovine prelil svojo srčno kri tisti, ki je po dr. Koroščevi smrti postal prvi med nami. Dr. Franc Kulovec je padel v prvih urah vojne in doprinesel kot voditelj svojo največjo žrtev za svoj narod in domovino. Ne poznamo v zgodovini narodov podobnega vzgleda, da bi bil kdaj kakemu narodu v boju za svobodo naroda prvi padel tisti, ki si ga je bil narod izbral za svojega prvega vodnika.

Ko smo na cvetno nedeljo dopoldne poslušali v ljubljanskem radiu glasove junaških slovenskih vojaških popevk in gledali naše sinove v vrstah naše hrabre jugoslovanske vojske, takrat, ko smo tej lepi naši vojski in vsakemu izmed njih želeli ves božji blagoslov v dne, ki jih bodo morali še prestati, tisti pretresljivi trenutek nas je kakor strela z jasnega neba zadela novica: Dr. Kulovec, naš voditelj, je prvi padel. Vsakomur se je stisnilo srce in ni ga, ki bi ga ne bila bolečina zaskrbelela do dna srca. Ni ga, ki bi se ne zavedal, da je to naša prva skupna velika žrtev za Jugoslavijo in slovenski narod. Saj vemo, da so žrtve potrebne za svobodo vsakega naroda. Toda ljudje smo in vsaka žrtev boli. Hudo je videti umirati svoje drage, huje je slišati, kako umirajo daleč od nas naši najdražji in največji. Taka je naša človeška narava.

Naš dr. Franc Kulovec je vedel, kaj so žrtve, vedel je, kaj se pravi umirati, kak smisel ima smrt za človeka in narod. Saj je bil katoliški duhovnik, tako dober in plemenit, da ga je zaradi tega spoštoval vsakdo in da ni imel sovražnika ne med Slovenci, ne med Hrvati, ne med Srbi. Dr. Kulovec je videl umirati tisoče cvetočih slovenskih mož in fantov na galiških planjavah in tirolskih planinah. Kot mlad gimnazijski profesor je leta 1914. prvi dan moral kot vojaški duhovnik v vojno ter ostal tam do zadnjega dne. Ves čas groze in krvi se mu ni niti las skrivil. Pač pa je na bojnih poljanah tisoče umirajočih slovenskih vojakov pripravljajal na srečno pot v večnost. Nikdar ne bodo pozabljeni tisti čudoviti članki, ki jih je bil dr. Kulovec kot vojaški duhovnik pisal »Slovenec« *iz Galicije, kjer je tako pretresljivo opisoval smrtni boj slovenskih mož, da je takrat ob tistih njegovih člankih glasno jokala vsa Slovenija. Kdor dotlej ni cenil in spoštoval dr. Kulovca, ga je spoznal in znal ceniti, ko je prebiral tiste njegove tragedije iz Galicije. Bil je slog, ki si v njem jasno kakor na dlani spoznal, da je smrt svojih slovenskih rojakov in bratov pisal s svojo srčno krvjo.*

Danes pa moramo mi s solzami v očeh pisati o njegovi vojaški smrti. Zakaj dr. Kulovec je bil bojevnik ves, kar ga je bilo. Med smrtno žetvijo svetovne vojne je dozorel iz mladega profesorja v velikega slovenskega bojevnika, ki se je takoj po prevratu vrgel na delo ter znova postavil temelje veliki slovenski politični organizaciji Slovenski Ljudski Stranki, katera je po njegovi zamisli in njegovem delu bila znova organizirana, da je poslej vsa leta od leta 1923. naprej vedno nosila prapor

slovenskega narodnega programa. Bojevnik je bil od leta 1923. v parlamentu, bojevnik v vladi, kjer je sodeloval skupaj z dr. Korošcem, dokler ni z njim in drugimi moral v Foča, kjer je ob prevelikem študiju skoraj oslepel, kjer pa je imel edino telesno razvedrilo, ko je postal navdušen ribič, kar je poslej tudi ostal. Foča je iz ognjevitiga borca napravila

izdelanega in umerjenega modreca in misleca. Je pa edini njegov življenjski program ostal eden in isti: videti slovenski narod srečen in zadovoljen ter ves združen v svobodni veliki Sloveniji v okviru močne Jugoslavije. To je bila zamisel tiste slovenske deklaracije, ki je dr. Kulovec ob njej sodeloval, katere pa marsikdo takrat ni razumel, zaradi česar sta oba — dr. Korošec in dr. Kulovec skupaj z drugimi morala v pregnanstvo.

Od leta 1935. naprej je dr. Kulovec vedno vneto deloval kot glavni tajnik naše stranke, nikoli pa ni hrepenel po kakih večjih časteh. Bil je preveč borec in mislec, da bi bil na posvetne časti kaj dal. In ko je nesrečnega 17. grdnal leta 1940. slovenska zemlja sprejela vase truplo našega največjega voditelja dr. Korošca, ki je omahnil sredi dela, in je bil na njegovo mesto soglasno izvoljen dr. Kulovec, je bil zanj in njegov značaj najbolj značilen tisti stavek njegovega nastopnega govora, ko je dejal: »Ko sem slišal predlog, da nameravajo mene izbrati za predsednika, mi je bilo težko. Bog mi je priča, da nikdar nisem hrepenel po tej časti.« Le splošni želji se je uklonil. Takoj ob nastopu je znova krepko naglasil svoj program: slovenska avtonomija in sreča slovenskega naroda v Jugoslaviji. Veliko breme si je takrat naložil. Kako nerad je sprejel, priča beseda, ki jo je dejal piscu teh vrst: »Na kaj takega pa nikoli nisem niti v sanjah mislil. Mislil sem, da bom počasi izpregel poli-

tiko, ker sem potreben počitka. Že 15 let nisem imel poštenega dopusta. Rad bi se oddahnil. Zato ob prostem času tako rad hodim ribe lovit, ker to mojim živcem tako dobro dě. Zdaj pa bo tega konec — pa je treba, kaj hočeš. Vsaj dokler ne dobimo drugega.«

V zgodovinskih razgibanjih dne je dr. Kulovec kot zastopnik našega naroda do zadnjega dne delal in si prizadeval za mir. Tragična usoda — bi dejal kdo, ki ne veruje v božjo Previdnost — pa je hotela, da je prav ta borec za slovenski narod in za mirni razvoj Jugoslavije prvi obležal na bojišču, na katerem se odloča prihodnost naše domovine in našega naroda.

In niti ta želja se Ti ni izpolnila, da bi v slovenski zemlji ležalo Tvoje truplo. Tvoj grob bo doli med brati, dokler se ne vrne med nas in naše grobove.

Prvi dan velikega tedna je bila dana Tvoja velika žrtev za domovino in slovenski narod, da bi s to žrtvijo čimprej napočilo vstajenje vsega našega naroda. Bog naj Ti plača, naš dobri in dragi brat ter voditelj, vse žrtve, ki si jih storil za svoj narod. Bog naj Tebi in Tvojemu narodu in jugoslovanski domovini bogato poplača tudi to Tvojo zadnjo in največjo žrtev.

Počivaj v miru, plemeniti naš voditelj in bojevnik!

Slovenskemu narodu sporočamo, da je
v nedeljo dne 6. aprila t. l. kot žrtev bombnega
napada na Belgrad umrl naš narodni voditelj

dr. Fran Kulovec

minister

Padel je kot naš prvi vojak za domovino!
Slava velikemu pokojniku!
Molimo za pokoj njegove duše!

Ljubljana, 8. aprila 1941.

**Kat. tiskovno društvo
in Konzorcij Slovenca,
Slov. doma in Domoljuba**